

досвіду ведення бізнесу, впровадження нових технологій та менеджменту і кінцевому підсумку – підвищення рівня життя населення.

Література:

1. Стимулювання економічного зростання на місцевому рівні / С. О. Біла, О. В. Шевченко, М. О. Кушнір, В. І. Жук [та ін.]. – К.: НІСД, 2013. – 54 с.
2. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. Статистична інформація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>.
3. «Нерухомий» податок багатьох не торкнеться // Урядовий кур'єр. – 2013. – №3. – С. 2.

Білоус І. І.

к.е.н., доцент кафедри фінансів

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОДОЛАННЯ БІДНОСТІ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Однією з найгостріших проблем в Україні є проблема бідності її населення. Варто зазначити, що різниця між рівнем життя населення та соціально-економічним розвитком західних та східних регіонів держави є дуже помітною. Зокрема, спостерігається значна диференціація між регіонами за показниками розвитку промисловості. Диспропорції в рівні зайнятості й оплаті праці є також досить великими. Так, у Тернопільській області середньомісячна заробітна плата у 2012 році була в 2,1 рази нижчою ніж у Києві та в 1,5 рази – ніж у Донецьку та Дніпропетровську. Рівень безробіття в Тернопільській, Рівненській, Чернігівській областях за методологією МОП в 2 рази вищий ніж в м. Києві, Дніпропетровській та Луганській областях.

Слід врахувати і те, що регіони суттєво відрізняються і за рівнем інвестиційної привабливості, і за надходженнями до місцевих бюджетів, а також за показниками соціального розвитку. Тому подолання бідності коректніше розглядати в розрізі регіонів. Адже аналіз та співставлення рівнів життя населення в регіонах країни допоможуть виявити ті соціально-економічні показники, які потребують особливої уваги у контексті їх коригування та визначити ефективні заходи в системі соціального захисту населення.

Варто відмітити, що Тернопільська область належить до областей з високими показниками бідності. Даний регіон характеризується найнижчими показниками рівня життя населення по країні. Зокрема, середній розмір заробітної плати в грудні 2012 року становив 2185 грн. (по Україні – 3025 грн. або на 38,5% вищий), середній розмір пенсій в 2012 році по області – 1198,76 грн. (по Україні – грн.1470,73 грн. або на 22,7% вищий) [1].

Важливим для визначення регіональних аспектів фінансового забезпечення подолання бідності є показники співвідношення заробітної плати і

прожиткового мінімуму для працездатної особи. Для Тернопільської області даний показник в 2012 році склав 192%, тоді як, для Дніпропетровської обл. – 276,7%, Донецької обл. – 308,2%, Київської обл. – 278,4%, Луганської обл. – 272,5%. А також важливим є показник частки працівників, яким нарахована заробітна плата нижче прожиткового мінімуму для працездатної особи (найбільша частка таких осіб – Тернопільська, Вінницька, Волинська та Чернігівська області; найменша частка в Донецькій, Луганській, Дніпропетровській областях та м. Києві.

За даними обстеження умов життя домогосподарств за перший квартал 2011 року відповідно до прийнятого критерію (75 відсотків медіанного значення сукупних еквівалентних витрат населення країни) рівень бідності становив 25,4%. Межа бідності, визначена за даним відносним критерієм досягла 1025 грн.

По регіонах найвищий рівень бідності відмічався у Кіровоградській області, де він становив 39,7%, що в 1,6 рази вище за середній показник по країні. Понад 35% бідного населення спостерігалось в Житомирській, Хмельницькій та Тернопільській областях. Також значно вищі за середньоукраїнське значення рівні бідності були характерні для Львівської (33,3%), Рівненської (33,0%) та Чернівецької (31,7%) областей. Найнижчий рівень бідності склався в м. Києві, де значення досліджуваного показника становило 9,8%, що у три рази нижче за середній показник по країні. Низький рівень показника спостерігався в Харківській (15,5%), Полтавській (19,0%), Запорізькій (19,1%) та Миколаївській (19,7%) областях [1].

До основних негативних тенденцій щодо ситуації з бідністю в Україні та її регіонах слід віднести: погіршення становища домогосподарств з працюючих осіб, що свідчить про зниження рівня доходів від зайнятості; зростання бідності серед домогосподарств з дітьми, які входять до групи високого ризику бідності; а також зростання показників бідності по великих містах.

Концентрація бідності в сім'ях з працюючими та дітьми веде до падіння якості людського потенціалу країни. По суті, в Україні відбувається процес постійного відтворення бідних з одночасним формуванням у них особливої субкультури бідності.

Власне, високий рівень безробіття, низький рівень матеріального добробуту працюючих та членів їх сімей, закриття великих підприємств, а також високе зростання цін на товари та послуги стали основними причинами зовнішньої трудової міграції. Масовий виїзд робочої сили, крім економічних проблем, несе й величезний соціально-культурний негативний вплив – руйнуються сім'ї, з'являється таке явище, як «соціальне сирітство», тощо.

Проблема бідності до цього часу залишається вкрай актуальною і потребує подальшого розв'язання. Таким чином, для фінансового забезпечення

подолання бідності в регіонах України потрібно, в першу чергу, втілити в життя такі стратегічні завдання, як:

- модернізація та економічне оновлення основних секторів господарства (промислового комплексу, сільського господарства, виробництво конкурентоспроможних товарів і послуг);

- реалізація права людини на працю, підприємницьку діяльність, створення нових робочих місць, зокрема, забезпечення людей роботою з належними умовами праці та заробітком, наближеним до оплати праці в розвинених країнах;

- створення інституційних умов підвищення конкурентоспроможності регіонів, за рахунок росту залучення інвестицій на регіональному рівні;

- подолання бідності на сонові зростання рівня реальних доходів та рівня життя населення регіонів;

- регулювання внутрішньорегіональної та міжрегіональної трудової міграції;

- створення обґрунтованої політики регіонального розвитку держави;

- удосконалення та розширення міжрегіональної економічної взаємодії (міжбюджетних відносин);

- залежність прийняття соціальних зобов'язань від наявних ресурсів;

- визначення стратегій трансформації економіки регіонів з урахуванням рівня розвитку регіонів і їх ресурсної забезпеченості.

Отже, диференціація рівня життя населення регіонів визначається відмінностями демографічних тенденцій, зайнятості населення на ринку праці, матеріального та фінансового забезпечення населення, розвитку соціальної інфраструктури і системи забезпечення соціальними послугами. Державна регіональна політика повинна, в першу чергу, спрямовуватись на створення умов для подолання проблем регіональної диференціації рівня та умов життя населення, забезпечення якісних освітніх та медичних послуг, сучасного комфортного житла, рівних умов продуктивної зайнятості як основного джерела доходів. Власне, реалізація високих стандартів життя населення регіонів досягається ефективною діяльністю місцевих органів влади.

Література:

1. Соціально-економічне становище регіонів України // Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.